

ความอิสระทางการเมืองของการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดแพร่ Political Autonomy of Local Politics in PHRAE Province

กุลชาติ วุฒิไกรวณิช¹, รศ.ดร.ธนาสฤษฎ์ สตะเวทิน²
Kullachart Wutikraivanit¹, Assoc. Prof. Dr. Dhanasanit Satawedini²
รศ.สุรพันธ์ ทับสุวรรณ³, ผศ.ดร.พัช ลวางกูร⁴
Assoc. Prof. Suraphan Thabsuwan³, Asst. Prof. Dr. Pad Lavankura⁴

¹รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต

¹Doctor of Political Science

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Ramkhamhaeng University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความเป็นอิสระทางการเมืองของการเมืองท้องถิ่นในการเลือกตั้งนายนกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ในปีพ.ศ. 2554 มีหรือไม่อย่างไร และ (2) เหตุของความเป็นอิสระทางการเมืองของการเมืองท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในการเลือกตั้งดังกล่าวเกิดจากเหตุใด ซึ่งเป็นการต่อสู้แข่งขันทางการเมืองของผู้สมัครจากพรรคเพื่อไทยด้วยกันเองและมาจากรากฐานทางการเมืองเดียวกัน ผลการวิจัยพบว่า “การเมืองท้องถิ่นในจังหวัดแพร่มีความเป็นอิสระทางการเมืองแต่อยู่ภายใต้ข้อจำกัด” ด้วยพบการแสดงถึงความเป็นอิสระทางการเมืองต่อไปนี้ (1) การต่อสู้แข่งขันทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นกับนักการเมืองระดับชาติในพื้นที่ (2) การสนับสนุนผู้นำท้องถิ่นเพื่อต่อสู้ทางการเมืองกับพรรคการเมืองและนักการเมืองระดับชาติโดยกลุ่มการเมืองท้องถิ่นต่าง ๆ (3) วัตถุประสงค์ของการครองอำนาจทางการเมืองในการแข่งขันทางการเมืองดังกล่าวเพียงเพื่อปกป้องอำนาจทางการเมืองและทรัพยากรทางการเมืองในท้องถิ่นของตน ดังนั้นการต่อสู้แข่งขันทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นกับนักการเมืองระดับชาติในพื้นที่และการสนับสนุนผู้นำท้องถิ่นเพื่อต่อสู้ทางการเมืองกับพรรคการเมืองและนักการเมืองระดับชาติรวมถึงวัตถุประสงค์และวิธีการที่ใช้ในการแข่งขันทางการเมืองดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความเป็นอิสระทางการเมืองของการเมืองท้องถิ่นที่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดของผลประโยชน์ทางการเมืองของนักการเมือง

คำสำคัญ: ความเป็นอิสระทางการเมือง, การแข่งขันทางการเมือง, การเมืองท้องถิ่นในจังหวัดแพร่

Abstract

The research objectives were (1) to study the political autonomy of local politics in the election of the provincial administration organization PHRAE in the year 2011, whether or not, and (2) the causes of the political autonomy of the local politics that occurred in the election, why? Which was the political struggle of the candidates from the Phuea Thai Party together and from the same political foundation. The research found that the local politics in PHRAE was politically independent but subject to restrictions as well as the following political autonomy (1) the political competition among local politicians and national politicians in the local area (2) the supporting from local leaders to compete on politics with national political parties and politicians by various local political groups (3) the objectives of the reigning political power in the political competition were just to protect their political power and political resources in their locality. Therefore, the political competition of local politicians with national politicians in the area and supporting local leaders to compete in politics with national political parties and politicians including the objectives

and methods that used in such political competitions, demonstrated the political autonomy of local politics under the limitations on benefits of the politics of politicians.

Keywords: Political Autonomy, Political competition, Local politics in PHARE province

Received: 2019-2-26 Revised: 2019-3-26 Accepted: 2019-4-26

บทนำ

ความเป็นอิสระทางการเมืองของการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดแพร่ที่เกิดขึ้นในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ในปี พ.ศ. 2554 ระหว่างนายอนุวัช วงศ์วรรณผู้สมัครสังกัดพรรคเพื่อไทย ที่ได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ที่สังกัดพรรคเพื่อไทย, พรรคประชาธิปัตย์และที่ไม่สังกัดพรรคการเมืองในจังหวัดแพร่กับผู้ที่นายวรวิจน์ เอื้ออภิญญกุล รัฐมนตรีฯ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ กรรมการบริหารพรรคเพื่อไทยให้การสนับสนุนคือนางวรรณชนันท์ พงศ์สุรางค์ผู้สมัครสังกัดพรรคเพื่อไทย อีกทั้งทางฝ่ายนายวรวิจน์ฯ ยังได้รับการสนับสนุนจากแกนนำกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองขนาดใหญ่ (นปช) อีกด้วย ซึ่งในเบื้องต้นเหตุการณ์ดังกล่าวบ่งบอกถึงความเป็นอิสระทางการเมืองของการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดแพร่อย่างเด่นชัด เนื่องจากเป็นการแสดงถึงความต้องการเป็นอิสระทางการเมืองจากความพยายามครอบครองอำนาจทางการเมืองในท้องถิ่นของพรรคการเมืองและนักการเมืองระดับชาติ โดยเกิดความร่วมมือข้ามชั่วอำนาจทางการเมือง และการต่อสู้ทางการเมืองภายในชั่วอำนาจทางการเมืองเดียวกันอย่างชัดเจน

ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวมีความสอดคล้องกับเจตนาธรมณ์ของการจัดตั้งองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ต้องการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการท้องถิ่นมากยิ่งขึ้นตามหลักการของการกระจายอำนาจ เพราะการบริหารงานท้องถิ่นที่เป็นอิสระนั้นย่อมส่งผลให้เกิดประโยชน์หลายประการดังที่ โกวิท วัฒนกุล

(2550, หน้า 110-113) ได้กล่าวไว้ว่าที่เช่น ส่งผลให้สามารถพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้า และสามารถแก้ไขปัญหาท้องถิ่นได้อย่างตรงจุด ส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยในท้องถิ่น เป็นที่พึงของประชาชนในท้องถิ่น อีกทั้งยังช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนกลางโดยปราศจากอิทธิพลหรือการครอบงำทางการเมือง เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนั้นประชาชนในท้องถิ่นจะต้องมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นและเพื่อมีอำนาจในการควบคุมและกำหนดทิศทางขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แต่ในปัจจุบันพบปัญหาว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่อาจเป็นของประชาชนได้มักถูกรับงำโดยพรรคการเมือง, กลุ่มทุน, ผู้มีอิทธิพลหรือนักการเมืองที่เข้าไปแสวงหาผลประโยชน์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (โกวิท วัฒนกุล, 2550, หน้า 2) ด้วยวิธีการต่าง ๆ ต่อการเมืองท้องถิ่นจนทำให้เกิดความไม่เป็นอิสระทางการเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งพรรคการเมืองและนักการเมืองระดับชาติในท้องถิ่นที่ถือว่าท้องถิ่นเป็นที่มาของตัวแทนประชาชนเปรียบเสมือนการหาจำนวนสมาชิกและฐานคะแนนเสียง ดังนั้นจึงต้องเข้าถึงประชาชนในท้องถิ่นโดยมีจุดมุ่งหมายคือความพยายามที่จะควบคุมหรือมีอิทธิพลเหนือการเมืองท้องถิ่นนั้นให้ได้นั่นเอง แต่จากข้อมูลทางการเมืองในจังหวัดแพร่พบว่า นักการเมืองระดับชาติในจังหวัดแพร่นั้นไม่สามารถที่จะครอบงำนักการเมืองระดับท้องถิ่นได้ แตกต่างจากการเมืองในจังหวัดอื่น ๆ อาทิเช่นจังหวัดสุพรรณบุรี มีพรรคชาติไทยพัฒนา ของนายบรรหาร ศิลปอาชา

การเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นฐานเสียงของพรรคชาติไทยพัฒนาเกือบทั้งหมดหรือจังหวัดเพชรบุรีซึ่งเป็นพื้นที่ของพรรคประชาธิปัตย์ ฐานเสียงการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดก็จะเป็นคนของพรรคประชาธิปัตย์เกือบทั้งหมดเช่นกัน

และด้วยการเมืองระดับชาติและการเมืองระดับท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ควบคู่กัน ความเข้มแข็งหรือความอ่อนแอที่เกิดขึ้นกับการเมืองในระดับใดระดับหนึ่งย่อมมีผลต่อการเมืองในอีกระดับหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าการเมืองระดับท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นรากฐานของการเมืองระดับชาติไม่พัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย เช่น ใต้นักการเมืองที่เกิดจากการเลือกตั้งที่ไม่บริสุทธิ์ ยุติธรรมมีการซื้อสิทธิขายเสียง จะส่งผลต่อการเมืองระดับชาติที่ไร้เสถียรภาพด้วย เนื่องจากใต้นักการเมืองที่ไม่มีคุณภาพเข้าไปทำหน้าที่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงความเป็นอิสระทางการเมืองของการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดแพร่ ในเหตุการณ์การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ ในปี พ.ศ. 2554

2. เพื่อศึกษาถึงเหตุแห่งความเป็นอิสระทางการเมืองของการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดแพร่ ในเหตุการณ์การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ในปี พ.ศ. 2554

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological research) ตามแนวคิดของฮัสเซล (Husserl) ซึ่งเป็นผู้สร้างแนวคิดพื้นฐานในการศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยาที่มุ่งแสวงหาความรู้ความจริงของปรากฏการณ์ภายใต้บริบทที่ปรากฏการณ์นั้นเกิดขึ้น ซึ่งการศึกษาตามแนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงพรรณนา ดังกล่าวประกอบด้วย กระบวนการสำคัญ 3

กระบวนการ คือ การหยั่งรู้ การวิเคราะห์ปรากฏการณ์ และการบรรยายปรากฏการณ์ (Edmund Husserl, 1931)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะเป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสามารถซักถาม ตั้งประเด็นถึงข้อเท็จจริงตามเป้าหมายแห่งวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังประกอบไปด้วย ผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้ รองผู้ว่าราชการจังหวัดแพร่, ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดแพร่และกลุ่มนักการเมืองในจังหวัดแพร่

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structured Interview) ซึ่งจะเป็นการสัมภาษณ์ที่ไม่มีการกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับคำถามและลำดับขั้นตอนของการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า เป็นการพูดคุยสนทนาตามธรรมชาติ (Naturalistic Inquiry) เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถให้รายละเอียดเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่ต้องการศึกษาโดยผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดเนื้อหาและโครงสร้างของการสนทนา และผู้วิจัยได้พยายามหารายละเอียดเบื้องต้นที่เกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลเพื่อความเข้าใจและสามารถสัมภาษณ์ภายใต้บรรยากาศของการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี เพื่อจะได้ข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ซึ่งการสัมภาษณ์นี้ เพื่อจะได้ข้อมูลในเชิงลึก จากบุคคลที่ได้คัดเลือกแล้วว่ามีความรู้ความเข้าใจในรายละเอียด ข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในครั้งนี้ อีกทั้งการสัมภาษณ์จะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยได้ทำการซักถามโดยเจาะจงประเด็นได้ตรงตามวัตถุประสงค์การศึกษาและสมมุติฐานการวิจัย

2. การวิจัยเอกสาร(Documentary Research) เป็นการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมแนวคิด สถิติ และข้อมูลต่าง ๆ จากเอกสารข้อมูลทุติยภูมิ

(secondary data) ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลด้านความเป็นมาของกลุ่มทุนในจังหวัดแพร่ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary source), ประวัติความเป็นมาทางการเมืองของกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ประกอบไปด้วย หนังสือ บทความ เอกสารเผยแพร่ แผนงาน อินเทอร์เน็ตและงานวิจัยอื่น ๆ โดยได้ทำการรวบรวมข้อมูลและบันทึกข้อมูลที่ต้องการไว้เพื่อทราบถึงบริบทและประวัติความเป็นมาของจังหวัดแพร่ บริบทของกลุ่มทุนท้องถิ่นต่าง ๆ และการสะสมทุนของกลุ่มทุนต่าง ๆ จนนำไปสู่กลุ่มการเมืองจนถึงเหตุการณ์ที่แสดงถึงความอิสระทางการเมืองในจังหวัดแพร่ ในปี พ.ศ.2554

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่มีโครงสร้างจากบุคคลที่คัดเลือกแล้วตามผู้ให้ข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและความสมบูรณ์ เพื่อจะสามารถอธิบายและเชื่อมโยงประเด็นสำคัญ รวมถึงบริบทของการเมืองในจังหวัดแพร่ในปัจจุบันโดยจะเป็นการสัมภาษณ์ และบันทึกการสัมภาษณ์อย่างละเอียดโดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

เริ่มการสัมภาษณ์ โดยการสร้างสัมพันธภาพความเป็นกันเอง เพราะจะทำให้เข้าถึงข้อมูลเชิงลึกและมีความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยจะชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ สิทธิของผู้ให้ข้อมูล เช่น สิทธิในการไม่ให้ข้อมูล การยุติการสนทนา เป็นต้น ในกรณีที่ต้องมีการบันทึกการสัมภาษณ์ทั้งการบันทึกเสียง และการจดบันทึก ผู้วิจัยจะต้องขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลก่อนเมื่อผู้ให้ข้อมูลอนุญาตจึงทำการบันทึก

ดำเนินการสัมภาษณ์ ขณะดำเนินการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะต้องทำตามตามสบายเป็นธรรมชาติเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลไม่รู้สึก กังวล ใช้ภาษาที่เข้าใจตรงกันทั้ง 2 ฝ่าย รับฟังด้วยความตั้งใจแม้ผู้วิจัยจะไม่เห็นด้วยกับความเห็นของผู้ให้ข้อมูล, แสดงถึงความสนใจ และความเข้าใจในความเห็น

เพื่อกระตุ้นให้ผู้ให้ข้อมูลเปิดเผยเรื่องราวหรือความคิดเห็น ที่เป็นข้อมูลในเชิงลึกตามต้องการ

สิ้นสุดการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ในวิจัยเชิงคุณภาพนั้นอาจจะต้องกระทำ หลายครั้ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความอึดตัวของข้อมูล การสัมภาษณ์แต่ละครั้งจะใช้ระยะเวลาไม่เกิน 1 ชั่วโมง ในกรณีที่มีการสัมภาษณ์นั้นยังไม่ใช้ครั้งสุดท้าย ผู้วิจัย ต้องขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลในการกลับมาสัมภาษณ์หรือเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

โดยผู้วิจัยจะใช้การพิจารณาโดยองค์รวม (Holistic approach) ทั้งเศรษฐกิจ,การเมืองและประวัติศาสตร์ โครงสร้างอำนาจในพื้นที่การศึกษา รวมถึงความสัมพันธ์และความเป็นตัวเองของนักการเมืองที่ก่อให้เกิดเหตุการณ์ความเป็นอิสระทางการเมือง ด้วยการปรับใช้สมมติฐานและแนวคิดหลายทฤษฎี เน้นวิเคราะห์ข้อมูลผ่านการตีความ และสำหรับการวิจัยนี้ผู้วิจัยศึกษาตามแนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงพรรณนา (Descriptive phenomenology) ที่ศึกษาปรากฏการณ์ด้วยการค้นหาโดยตรง (Direct exploration) ใช้การวิเคราะห์ และบรรยายปรากฏการณ์ที่เฉพาะเจาะจงอย่างเป็นอิสระ และนำเสนอข้อค้นพบ เน้นความเข้มข้น, ความกว้างและความลึกของข้อมูล ดังนั้นแนวการศึกษาดังกล่าวจึงมีความเหมาะสมกับเหตุการณ์ทางการเมืองที่แสดงถึงความความเป็นอิสระทางการเมืองของการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดแพร่เป็นอย่างดี

อนึ่งในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดทางด้านเศรษฐศาสตร์การเมือง (Political Economy) และแนวคิดทางด้านสังคมวิทยาการเมือง (Political Sociology) ด้วยการศึกษาประวัติของการก่อกำเนิดกลุ่มทุนต่าง ๆ ไล่เรียงมาจนถึงเหตุการณ์ที่แสดงถึงความความเป็นอิสระทางการเมืองของการเมืองท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยให้เห็นภาพความเป็นมา ความขัดแย้ง การเปลี่ยนแปลงไปสู่สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและแนวโน้มที่จะ

เป็นในอนาคต ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันก็เป็น การวิเคราะห์ที่ไม่แยกส่วนระหว่างเศรษฐกิจกับ การเมือง และเนื่องจากทุกส่วนประกอบขององค์ รวมต่างอิงอาศัยซึ่งกันและกัน การเปลี่ยนแปลง ของส่วนหนึ่งย่อมมีผลกระทบต่อส่วนอื่น ๆ ดังนั้น การวิจัยนี้จึงไม่ “ลด” ความสำคัญแต่ละส่วนลงให้ มีค่าเป็นเพียง “ตัวแปร” ที่เป็นอยู่ได้เดี่ยว ๆ โดย ลำพัง หากแต่ผู้วิจัยมุ่งทำความเข้าใจความสัมพันธ์ ที่ส่วนต่าง ๆ เหล่านี้มีต่อกันมากกว่าการมุ่งทำ ความเข้าใจความเป็นเหตุปัจจัยซึ่งกันและกันในเชิง เส้นตรง (linear, causality relations) เหตุว่าทุก สิ่งย่อมอยู่ในฐานะที่จะมีผลกระทบต่อกันและกัน ได้ ดังนั้นสาเหตุกับผลจึงไม่ควรแยกจากกัน และ ความสัมพันธ์ ระหว่าง สาเหตุกับผลเป็น ความสัมพันธ์หลายทาง

ผลการวิจัย

ความเป็นอิสระทางการเมืองของการเมือง ท้องถิ่นในจังหวัดแพร่

การแสดงถึงความเป็นอิสระทางการเมือง ของการเมืองท้องถิ่น ที่เกิดขึ้นในการเลือกตั้งนายก อบจ.การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ในปี พ.ศ. 2554 พบว่าเป็นการแสดงถึงความเป็นอิสระทาง การเมืองของการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดแพร่ที่อยู่ ภายใต้อำนาจจำกัด เนื่องจากในการเลือกตั้งดังกล่าว การเมืองท้องถิ่นในจังหวัดแพร่ได้แสดงถึงความเป็น อิสระทางการเมืองดังต่อไปนี้

1. การต่อสู้แข่งขันทางการเมือง ของ นักการเมืองท้องถิ่นกับนักการเมืองระดับชาติใน พื้นที่ โดยนักการเมืองระดับชาติได้ส่งตัวแทนของตนให้ต่อสู้ทางการเมือง เพื่อพยายามที่จะแย่งชิง และครอบครองพื้นที่ทางการเมืองในจังหวัดแพร่ อันเนื่องมาจากประเด็นความขัดแย้งภายในกลุ่ม เครือข่ายพรรคเพื่อไทยด้วยกันเองอาทิเช่น การหา เสียงที่แย่งกันเป็นตัวแทนของกลุ่ม เพื่อลงสมัคร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและความพยายามที่จะ เข้าไปแทรกแซงและควบคุมการทำงานของนาย อนุวัธ ซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ จากนายวรวัจน์ที่เป็นนักการเมืองระดับชาติและ

เป็นแกนนำสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัด แพร่เพราะการดำเนินงานของการเมืองท้องถิ่นใน จังหวัดแพร่ ที่สามารถดำเนินงานได้อย่างอิสระโดย ไม่ต้องพึ่งพำนักการเมืองระดับชาติและพรรค การเมือง ซึ่งการดำเนินงานการเมืองท้องถิ่น ดังกล่าวของนายอนุวัธ สามารถสร้างความนิยมขึ้น ชอบจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับ ล่างและประชาชน การดำเนินงานทางการเมือง ดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อตรงต่อนักการเมือง ระดับชาติในพื้นที่เนื่องจากเป็นการสร้างและขยาย อำนาจทางการเมืองของนายอนุวัธ ไปในตัว

ดังนั้นการต่อสู้แข่งขันทางการเมืองที่เกิดขึ้น ดังกล่าวนอกจากจะเป็นการแข่งขันเพื่อเข้าควบคุม ครอบครอง มีอิทธิพลเหนือท้องถิ่นแล้ว ยังเป็นการ ต่อสู้เพื่อรักษาสถานะ ความมั่นคงทางการเมือง ของนักการเมืองระดับชาติในพื้นที่อีกด้วย

2. การสนับสนุนผู้นำท้องถิ่นจากกลุ่ม การเมืองต่าง ๆ ในท้องถิ่นเพื่อต่อสู้ทางการเมือง กับพรรคการเมืองและนักการเมืองระดับชาติ อาทิ กลุ่มสภาประชาธิปไตยล้านนาจังหวัดแพร่ได้นำ แกนนำแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ แห่งชาติ (นปช) จังหวัดแพร่และสมาชิกแกลงข่าว และแกลงจุดยืนต่อต้านการหาเสียงของ นางวร นุชนันท์ และการแทรกแซงทางการเมืองจากกลุ่ม การเมืองขนาดใหญ่ (นปช) และการกระทำของ ส.ส. ของพรรคเพื่อไทยจังหวัดแพร่และการ สนับสนุนของนักการเมืองที่เป็นสมาชิกองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ต่าง ๆ ที่สังกัดพรรคเพื่อไทย และพรรคประชาธิปัตย์ และทั้งที่ไม่สังกัดพรรค การเมือง จำนวน 22 เขตจากทั้งหมด 24 เขตแสดง จุดยืนสนับสนุนนายอนุวัธ นายกองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดแพร่และคณะบริหาร เนื่องจากไม่ ต้องการให้การเมืองระดับชาติเข้ามาแทรกแซง การเมืองท้องถิ่น

ซึ่งผลของการต่อสู้ทางการเมืองดังกล่าว ปรากฏว่านายอนุวัธ ซึ่งเป็นผู้นำท้องถิ่นที่ได้รับการ สนับสนุนจากกลุ่มการเมืองท้องถิ่นต่าง ๆ ใน จังหวัดแพร่ได้รับการเลือกตั้งเป็น นายกองค์การ

บริหารส่วนจังหวัดแพร่สมัยที่ 2 ดังนั้นสนับสนุนของนักการเมืองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการเลือกตั้งดังกล่าว จึงแสดงถึงความเป็นอิสระทางการเมืองของการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดแพร่ เนื่องจากเป็นการแสดงถึงความร่วมมือของนักการเมืองท้องถิ่นที่สังกัดพรรคเดียวกัน นักการเมืองอิสระ นักการเมืองต่างพรรคและกลุ่มการเมืองท้องถิ่นที่ไม่ต้องการให้การเมืองระดับชาติเข้ามาแทรกแซงการทำงานของการเมืองท้องถิ่น ซึ่งการแสดงออกดังกล่าวไม่ว่าจะเพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองที่ดีหรือ หรือประโยชน์สาธารณะก็ดี ล้วนแสดงให้เห็นถึงความเป็นอิสระทางการเมืองและความต้องการเป็นอิสระทางการเมืองจากนักการเมืองระดับชาติ อันหมายถึงการปกครองท้องถิ่นจะต้องเป็นไปโดยท้องถิ่นอย่างชัดเจน

3. การพยายามเข้าครองอำนาจในท้องถิ่นของนักการเมืองระดับชาติ และพรรคการเมืองโดยการใช้ช่องทาง ของการกระจายอำนาจ และงบประมาณเพื่อสร้างฐานอำนาจทางการเมืองในท้องถิ่นโดยอาศัยความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ (James C. Scott, 1972, p92) เป็นเครื่องมือในการครอบงำท้องถิ่นผ่านนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งผลที่ได้รับคือนักการเมืองท้องถิ่นก็อาจจะต้องตอบแทนนักการเมืองระดับชาติเหล่านั้น ด้วยการทำหน้าที่เป็นหัวคะแนนที่คอยรักษาฐานคะแนนเสียงให้กับนักการเมืองระดับชาติโดยมีลักษณะความสัมพันธ์ที่นักการเมืองระดับชาติจะเป็นผู้นำเอางบประมาณตลอดจนโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่เป็นของราชการในส่วนกลางลงไปสู่ระดับท้องถิ่น ในขณะที่นักการเมืองในท้องถิ่นมีสภาพเป็นผู้รับงบประมาณและโครงการพัฒนาเหล่านั้น และเพื่อแลกเปลี่ยนกับการที่นักการเมืองระดับชาตินำเอาความเจริญมาให้แก่ท้องถิ่นของตน จึงทำให้นักการเมืองท้องถิ่นก็อาจจะต้องตอบแทน โดยการทำหน้าที่เป็นหัวคะแนนที่คอยรักษาฐานคะแนนเสียงให้กับ นักการเมืองระดับชาติ (ศุภสวัสดิ์ ชัชวาล, 2556, หน้า 67) ประกอบกับ หน่วยราชการในจังหวัดแพร่ที่กำกับดูแลองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นเองก็ให้อิสระอย่างเต็มที่ในการบริการจัดการ อาทิ การจัดซื้อจัดจ้างหรือการบริหารงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นนักการเมืองระดับชาติ และพรรคการเมืองจึงใช้ช่องทางของการกระจายอำนาจและงบประมาณนี้เพื่อสร้างฐานอำนาจทางการเมืองในท้องถิ่นด้วยอาศัยความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ เป็นเครื่องมือในการครอบงำท้องถิ่นโดยผ่านนักการเมืองท้องถิ่น เพราะการที่จะได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ถ้าผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นเป็นคนละฝั่งกับคนที่ได้เป็นรัฐบาล ก็จะมีปัญหากับงบประมาณที่จะลงมาจากรัฐบาล ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่เอื้อประโยชน์กันกับพรรคการเมือง

ดังนั้นท้องถิ่นจึงเป็นแหล่งทรัพยากรที่พรรคการเมืองทั้งหลายต้องให้ความสำคัญที่จะต้องเข้ามาควบคุมหรือมีอิทธิพลต่อการเมืองในระดับท้องถิ่นนั้นให้ได้ เพราะถือว่าท้องถิ่นเป็นที่มาของตัวแทนประชาชนเปรียบเสมือนการหาจำนวนสมาชิก (ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ, 2524, หน้า 13) และฐานคะแนนเสียงโดยใช้ผลประโยชน์ต่างตอบแทนและความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์เป็นเครื่องมือ บนแนวทางการกระจายอำนาจในการพยายามสร้างอิทธิพลต่อนักการเมืองท้องถิ่นซึ่งได้ก่อให้เกิดการครอบงำทางการเมืองยังผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่อาจเป็นของประชาชนได้มักถูกครอบงำโดยกลุ่มทุน ผู้มีอิทธิพลหรือนักการเมืองที่เข้าไปแสวงหาผลประโยชน์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (โกวิท พวงงาม, 2550, หน้า 2) โดยการใช้เงินเป็นพาหนะในการเข้าไปควบคุม ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในลักษณะนี้ประชาชนจะไม่สามารถเข้าไปมีส่วนในการกำหนดนโยบาย หรือทิศทางขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จึงเป็นการใช้อำนาจด้วยเจตนาที่ไม่ถูกต้องเพราะเพียงแต่การหวังผลทางการเมือง

ประกอบกับวิธีการในการต่อสู้แข่งขันทางการเมืองที่ผ่านมาทั้งหมดในจังหวัดแพร่กลับพบว่า มีการดำเนินการทางการเมืองในแบบที่เป็นทางการ (Formal Politics) และการเมืองแบบไม่

เป็นทางการเมือง (Informal Politics) (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ (2542, หน้า 12) ทั้งในช่วงปิดการเลือกตั้งและในช่วงที่มีการเลือกตั้งก็ตี เพื่อการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองโดยการใช้จ่ายเงินผ่านระบบหัวคะแนน ในการสร้างฐานคะแนนเสียง ซึ่งวิธีการดังกล่าวไม่ได้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และยังเป็น การขัดขวางเจตจำนงอันแท้จริงของประชาชนที่ต้องแสดงออกโดยการเลือกตั้งอันสุจริต ซึ่งการใช้วิธีการต่อสู้แข่งขันทางการเมืองดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อเข้าควบคุม ครอบครอง และมีอิทธิพลเหนือท้องถิ่นหรือเพื่อปกป้องอำนาจทางการเมือง และทรัพยากรทางการเมืองของตนในท้องถิ่น

เพราะฉะนั้นวัตถุประสงค์ของการเข้าครอบงำอำนาจในท้องถิ่นแสดงให้เห็นถึงความเป็นอิสระทางการเมืองของการเมืองท้องถิ่นที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ทางการเมืองของนักการเมือง มิใช่ เพื่อผลประโยชน์สาธารณะหรือเพื่อประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง และรวมถึงวิธีการต่อสู้แข่งขันทางการเมืองในลักษณะดังกล่าว ประชาชนจะไม่สามารถเข้าไปมีส่วนในการกำหนดนโยบาย หรือทิศทางขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ เพราะผู้มีอำนาจสามารถเข้าไปควบคุมได้อย่างเบ็ดเสร็จ (โกวิท พวงงาม, 2550, หน้า 8) จึงเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องการให้ ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองโดยการเลือกตั้งที่สุจริต เพราะฉะนั้นด้วยวิธีการและวัตถุประสงค์ดังกล่าวจึงเป็นข้อ จำกัดในการเป็นอิสระทางการเมืองของการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดแพร่

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ในปี พ.ศ. 2554 แสดงถึงความเป็นอิสระทางการเมืองของการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดแพร่ที่อยู่ภายใต้ข้อจำกัด อันเนื่องมาจากการแสดงออกถึงความร่วมมือของนักการเมืองท้องถิ่นที่สังกัดพรรค

เดียวกัน นักการเมืองอิสระ นักการเมืองต่างพรรค และกลุ่มการเมืองท้องถิ่น ที่ไม่ต้องการให้การเมืองระดับชาติเข้ามาแทรกแซงการทำงานของการเมืองท้องถิ่นซึ่งการแสดงออกดังกล่าวล้วนแสดงให้เห็นถึงความเป็นอิสระทางการเมืองและความต้องการเป็นอิสระทางการเมืองจากนักการเมืองระดับชาติ แต่การแสดงออกดังกล่าวกลับเป็นข้อจำกัดของความเป็นอิสระทางการเมืองของการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดแพร่เนื่องจากวัตถุประสงค์และวิธีการที่ใช้ แสดงให้เห็นถึงความเป็นอิสระทางการเมืองของการเมืองท้องถิ่นที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ทางการเมืองของนักการเมือง มิใช่ เพื่อผลประโยชน์สาธารณะหรือเพื่อประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริงจึงส่งผลให้ประชาชนไม่สามารถเข้าไปมีส่วนในการกำหนดนโยบาย หรือทิศทางขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากมิได้ผ่านการเลือกตั้งอันสุจริต เพราะถูกครอบงำจากกลุ่มทุน ผู้มีอิทธิพลหรือนักการเมืองจึงเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องการให้ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครอง โดยผ่านการเลือกตั้งอันสุจริต

เหตุแห่งความเป็นอิสระทางการเมืองของการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดแพร่

ความเป็นอิสระทางการเมืองของการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดแพร่ในเหตุการณ์การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ในปี พ.ศ. 2554 พบว่า เกิดจาก “ความเป็นตัวตน” ของนักการเมืองแต่ละคนเนื่องจาก

1. ความทัดเทียมทางการเมือง ทางสังคม และเศรษฐกิจของนักการเมืองทั้งสามคนที่เป็นทายาททางการเมืองของแต่ละตระกูลซึ่งล้วนแต่เป็นลูกหลานพ่อเลี้ยงสักและยาสูบด้วยกัน และมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับเดียวกันหรือเป็นชนชั้นนำในจังหวัดแพร่ เช่นเดียวกัน โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ระหว่างตระกูลของแต่ละคนและต่างก็เป็นข้าอำนาจทางการเมืองในจังหวัดแพร่ โดยที่ความทัดเทียมดังกล่าวจึงเป็น

ปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิดความเป็นตัวตนของนักการเมืองแต่ละคน ที่มีอิสระในการดำเนินงานทางการเมือง แม้ว่ามาจากฐานอำนาจทางการเมืองเดียวกันหรือสังกัดพรรคการเมืองเดียวกันก็ตาม ดังจะเห็นได้จากการแข่งขันทางการเมืองและการสนับสนุนทางการเมืองที่เกิดขึ้น จนก่อให้เกิดการแสดงถึงความเป็นอิสระทางการเมืองของการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดแพร่และในทางกลับกัน หากนักการเมืองคนใดมีพื้นฐานที่ได้เปรียบในทุนทางสังคมหรือการเมืองมากกว่าคนอื่น ก็จะไม่สามารถเกิดการแข่งขันทางการเมืองได้ อันเนื่องมาจากความครอบงำทางการเมืองที่จะเกิดขึ้นจากฝ่ายที่ได้เปรียบ มีต่อฝ่ายที่เสียเปรียบหรือจะกลายเป็นความสัมพันธ์ในเชิงผู้อุปถัมภ์กับผู้ใต้อุปถัมภ์ ซึ่งจะทำให้ไม่ก่อให้เกิดการแสดงถึงความเป็นอิสระทางการเมือง ไม่ว่าจะฝ่ายที่ได้เปรียบจะเป็นฝ่ายนักการเมืองระดับชาติ หรือนักการเมืองท้องถิ่นก็ดี

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าความทัดเทียมทางการเมืองของนักการเมืองแต่ละคนก่อให้เกิดความเป็นตัวตนในนักการเมือง ที่มีอิสระในการดำเนินงานทางการเมือง และการแข่งขันทางการเมืองรวมถึงการสนับสนุนทางการเมือง จนนำไปสู่การแสดงถึงความเป็นอิสระทางการเมืองของการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดแพร่

2. การกล่อมเกลากองการเมืองที่นักการเมืองทั้งสองต่างได้รับจากบิดาของตนในแต่ละตระกูลทั้งทางตรงและทางอ้อม (Dawson, Richard and Prewitt, Kenneth.,1969, pp.63-80) ได้ก่อให้เกิด “อัตลักษณ์และวัฒนธรรมทางการเมืองที่แตกต่างกันในตัวของนักการเมืองแต่ละคนขึ้น” (Lucian Pye, 1962, pp.44-48) และสิ่งที่ถ่ายทอดในกระบวนการกล่อมเกลากองการเมืองดังกล่าวยังได้ก่อให้เกิด “ความสามารถในทางการเมืองที่แตกต่างกัน” อันเนื่องมาจากการเรียนรู้การฝึกฝนและการปฏิบัติในทางการเมืองอย่างต่อเนื่องของทายาททางการเมืองทั้งสามดังจะเห็นได้จากกรณีของนายวรวัจน์ เอื้ออภิญญากุล ที่

ได้รับการสืบทอดสัญลักษณ์ของตระกูลเอื้ออภิญญากุล และการฝึกฝน เรียนรู้งานทางการเมืองโดยการช่วยงานนายเมธา เอื้ออภิญญากุล ผู้เป็นบิดา จนกระทั่งได้รับการสนับสนุนให้ลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อเข้าสู่เวทีการเมืองในระดับท้องถิ่น โดยได้รับการเลือกตั้งและเคยดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีเมืองแพร่ (พ.ศ.2535 - 2539) ต่อมานายวรวัจน์ ได้มีทัศนคติทางการเมืองสอดคล้องกับพรรคเพื่อไทย และได้ก้าวเข้าสู่พรรคการเมืองด้วยตนเองจากการย้ายพรรคจากพรรคชาติไทย มาสู่พรรคไทยรักไทยและได้เบนเข็มจากการเมืองท้องถิ่นมามุ่งเน้นบทบาททางการเมืองในระดับชาติมาโดยตลอด

นายอนุวัธ วงศ์วรรณ ที่ได้สืบทอดสัญลักษณ์ของตระกูล วงศ์วรรณและได้เรียนรู้การทำงานทางการเมืองจากนายณรงค์ฯ และ โดยได้ฝึกฝนในเวทีการเมืองระดับชาติจากการสนับสนุนของนายณรงค์ฯ ให้เข้าสู่เวทีการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ในนามพรรคไทยรักไทย โดยมีนายวรวัจน์ เอื้ออภิญญากุลเป็นหัวหน้าทีมผู้สมัคร ซึ่งผลการเลือกตั้ง ปรากฏว่านายอนุวัธได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและต่อมานายอนุวัธ ได้เบนเข็มลงสู่การเมืองท้องถิ่นในปี พ.ศ.2550 โดยลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ.2550 และได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ จนถึงปัจจุบัน ดังนั้นนายอนุวัธ จึงมีทัศนคติทางการเมืองสอดคล้องกับพรรคเพื่อไทยจากการผลักดันของนายณรงค์ฯ ผู้เป็นบิดา และมุ่งเน้นบทบาททางการเมืองในระดับท้องถิ่นมากกว่าการเมืองระดับชาติมาโดยตลอด และมีการสานสัมพันธ์กับกลุ่มท้องถิ่นต่าง ๆ ทั้งที่สังกัดพรรคเดียวกันและพรรคที่เป็นคู่แข่งทางการเมืองและกลุ่มอิสระต่าง ๆ ในจังหวัดแพร่ ซึ่งบทบาทดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงลักษณะของความเป็นอิสระทางการเมืองในตัวนายอนุวัธเองและในกรณีของนางศิริวรรณ ที่ได้สืบทอดสัญลักษณ์ของตระกูล ศุภศิริ

และได้ฝึกฝนเรียนรู้งานทางด้านการเมืองโดยการช่วยงานนายศานิต ศุภศิริผู้เป็นบิดาซึ่งเป็นคนสนิทของ นายณรงค์ฯ ในการดูแลกิจการและงานด้านการเมืองของนายณรงค์ฯ ในพื้นที่จังหวัดแพร่และจนกระทั่งได้รับการสนับสนุนจากบิดา ให้ก้าวเข้าสู่เวทีการเมืองระดับประเทศ จนเกิดเหตุการณ์ล้มล้างที่เมืองแพร่ขึ้น ซึ่ง นายณรงค์ฯ ไม่ได้รับเลือกตั้ง ขณะที่ นางศิริวรรณได้คะแนนลำดับที่ 1 ในการลงสมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ครั้งแรกภายใต้สังกัดพรรคประชาธิปัตย์

แสดงให้เห็นถึงทัศนคติทางการเมืองของนางศิริวรรณ ที่สอดคล้องกับพรรคประชาธิปัตย์ ประกอบกับอุดมการณ์ และความนับถือศรัทธาในตัวของนายชวน หลีกภัย ประธานที่ปรึกษาพรรคและอดีตหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ จึงทำให้นางศิริวรรณ ยังคงร่วมงานกับพรรคประชาธิปัตย์มาโดยตลอด ถึงแม้ว่าจะถูกทาบทามจากพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ให้ไปสังกัดพรรคเพื่อไทยก็ตาม และเนื่องจากฐานคะแนนเสียงในท้องถิ่นของจังหวัดแพร่โดยส่วนใหญ่จะเป็นของประชาธิปัตย์ นางศิริวรรณ จึงได้มุ่งเน้นบทบาททางการเมืองในระดับชาติมาโดยตลอด ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการสานต่ออุดมการณ์ทางการเมืองจากบิดาของแต่ละตระกูลไปสู่ผู้นำการเมืองทั้งสามคนโดยกระบวนการกล่อมเกลารอบคอบทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อมเป็นการส่งผ่านความโน้มเอียงทางการเมือง การสืบทอดความรู้ ทัศนคติ ปทัสถาน และค่านิยม ได้ก่อให้เกิดการสืบทอดชื่อเสียงของ ตระกูลครอบครัว ซึ่งเป็นชื่อเสียง หรือสัญลักษณ์ที่แตกต่างกันในตัวนักการเมือง อันได้แก่ วงศ์วรรณ, เอื้ออภิญญากุล และศุภศิริ ก่อให้เกิด “อัตลักษณ์และวัฒนธรรมทางการเมืองที่แตกต่างกัน” ในตัวของนักการเมืองแต่ละคน ดังจะเห็นได้จากทัศนคติ ค่านิยมทางการเมือง และปทัสถาน (แนวทางปฏิบัติ) หรือบทบาททางการเมืองที่แตกต่างกัน จนก่อให้เกิดความเป็นตัวตนของนักการเมือง

3. ทูตต่าง ๆ ของนายวรวิจน์ฯ กับนายอนุวัธที่ใช้ในการต่อสู้แข่งขันในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ ปี พ.ศ. 2554 ต่างได้รับจากสืบทอดทางการเมืองจากบิดาของแต่ละคนซึ่งประกอบด้วย ทูตทางเศรษฐกิจที่มาจากการสะสมทุนอย่างต่อเนื่องยาวนาน ของรุ่นบิดาในตระกูลของแต่ละคนที่ได้สร้างรากฐานทางเศรษฐกิจและการเมืองให้แก่ตระกูลของตน และด้วยกระบวนการกล่อมเกลารอบคอบทางการเมืองที่เป็น การส่งผ่านความโน้มเอียงทางการเมืองหรือทุนทางวัฒนธรรม (ชนิตา เสงี่ยมไพศาลสุข, 2548, หน้า 113-114; รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข, 2556, หน้า 36-37) ด้านการเมืองของบิดาไปยังทายาททางการเมืองทั้งสองคน รวมถึงการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและความใกล้ชิดในสังคมหรือในทางการเมืองนักการเมืองของแต่ละคน โดยที่ทุนทั้งสองประเภทดังกล่าวได้ก่อให้เกิดทุนทางสังคม (Social capital) (ชนิตา เสงี่ยมไพศาลสุข, 2548, หน้า 117-118; รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข, 2556, หน้า 39-40) ในรูปแบบ “เครือข่ายทางสังคม (Network)” ทั้งในรูปแบบ เครือข่ายความสัมพันธ์ทางด้านธุรกิจ ด้านการเมือง และความสัมพันธ์ระหว่างคนงานกับนายจ้าง พ่อเลี้ยงกับคนงาน ในรูปแบบผู้อุปถัมภ์กับผู้ใต้อุปถัมภ์ที่กว้างขวาง

ซึ่งปริมาณทุนทางสังคมของนักการเมืองทั้งสองจะมีมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับขนาดของเครือข่ายความสัมพันธ์ และการปฏิบัติ (Practice) อย่างสม่ำเสมอ โดย รวมถึงความใกล้ชิดในสังคมหรือในทางการเมืองเพื่อรักษาและเพิ่มทุนทางสังคมจากความสัมพันธ์ที่มีอยู่ ประกอบกับการสืบทอดชื่อเสียงของตระกูลครอบครัวซึ่งเป็นชื่อเสียงหรือทุนทางสัญลักษณ์ (ชนิตา เสงี่ยมไพศาลสุข, 2548, หน้า 116-117) ของตระกูลของแต่ละคน อันได้แก่ “วงศ์วรรณ” และ “เอื้ออภิญญากุล” และจากพื้นฐานของทุนทางเศรษฐกิจของนักการเมืองทั้งสองคนที่มีมากพอ จนทำให้บุคคลในสังคมรับรู้และยอมรับสถานะที่มั่งคั่งในรูปแบบของสัญลักษณ์ เช่น การเป็นเจ้าของหรือพ่อเลี้ยง ซึ่ง

สัญลักษณ์นี้เองได้ส่งผลให้ นักการเมืองทั้งสองเกิดอำนาจเชิงสัญลักษณ์ จนสามารถสร้างความน่าเชื่อถือและความเลื่อมใสจากผู้คนให้กับตนเองได้ด้วยชื่อเสียง การสร้างความไว้วางใจและการสร้างความไว้นื้อเชื่อใจ จนก่อให้เกิดทุนทางการเมือง ซึ่งในการแข่งขันทางการเมืองดังกล่าว นักการเมืองแต่ละคนต่างใช้ทุนต่าง ๆ ของตนที่มีความแตกต่างกันในความเข้มข้นและมีลักษณะเฉพาะของแต่ละคนในการรักษาทุนทางสังคมของแต่ละคนให้คงอยู่ และมีมากขึ้น หรือกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าเป็นการใช้ทุนต่าง ๆ ของตนในการรักษา สถานะหรือความมั่นคงทางการเมืองของตนบนพื้นที่ทางการเมือง (รัฐสภา ยรรยงเกษมสุข, 2550, หน้า 30-31) ในจังหวัดแพร่ จนเกิดความขัดแย้งและปะทะกันของทุนทางสังคมและทุนทางการเมืองของแต่ละคน

ดังจะเห็นได้จากการปะทะกันของเครือข่ายทางสังคมของนักการเมืองแต่ละคน และจากผลการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ ปี พ.ศ. 2554 ที่ส่งผลให้นายอนุวัธ ได้รับการเลือกตั้งเป็น นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ สมัยที่ 2 และเนื่องจากเครือข่ายทางสังคมของนายอนุวัธ ล้วนเป็นเครือข่ายของการเมืองท้องถิ่นที่กุมฐานคะแนนเสียงส่วนใหญ่ในพื้นที่ ที่เกิดจากการปฏิบัติทางการเมืองในพื้นที่อย่างต่อเนื่องของนายอนุวัธ โดยมีลักษณะการทำงานทางการเมืองท้องถิ่นที่สามารถทำงานเข้าได้กับทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นพรรคการเมืองใด หรือแม้แต่ นักการเมืองชั่วตรงข้ามโดยเน้นถึงความร่วมมือและอำนาจในท้องถิ่นเป็นหลักและการสานสัมพันธ์กับกลุ่มท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งแตกต่างจากเครือข่ายทางสังคมของนายวรวัจน์ ที่เป็นกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองขนาดใหญ่แต่มาจากนอกพื้นที่ มีเพียงตัวนายวรวัจน์ และนายแพทย์ทศพร รวมถึงนางวรรณุชนันท์ เท่านั้นที่อยู่ในพื้นที่ จึงมีความแตกต่างในความเข้มข้นของทุนที่ใช้ กอปรกับ นายวรวัจน์ เป็นนักการเมืองระดับชาติ และเป็นหัวหน้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดแพร่ ที่มุ่งเน้นในการดำเนินงานการเมืองในระดับชาติเป็นหลักจึง

ขาดการดำเนินงานการเมืองในระดับท้องถิ่น ส่งผลให้นายวรวัจน์ฯ ขาดโอกาสในการปฏิบัติทางการเมืองในพื้นที่อย่างต่อเนื่องและขาดความใกล้ชิดในสังคม จึงส่งผลให้ทุนทางสังคมและทุนทางการเมืองของ นายวรวัจน์ฯ ขาดความเข้มข้น

แม้ว่าตัวนายวรวัจน์ เองจะเป็นผู้ครองอำนาจเชิงสัญลักษณ์เอื้ออภิญญาคุณและเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในพื้นที่หลายสมัย และสังกัดพรรคการเมืองที่เป็นที่ชื่นชอบของประชาชนส่วนมากในพื้นที่ รวมถึงการสนับสนุนของเครือข่ายทางการเมืองขนาดใหญ่ จากนอกพื้นที่ก็ตาม ดังนั้นการดำเนินงานของนายอนุวัธ ทำให้นายอนุวัธ ได้เครือข่ายทางสังคมที่กว้างขวางและมีปริมาณที่เข้มข้น เพียงพอที่ก่อให้เกิดทุนทางสังคมและทุนทางการเมืองที่เข้มแข็ง จนสามารถชนะการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ สมัยที่ 2 ได้ จากที่ได้กล่าวมาจะพบว่าทุนต่าง ๆ ของนักการเมืองทั้งสองต่างมีลักษณะเฉพาะของทุนที่แตกต่างกัน หรือเป็นสิ่งเฉพาะตัวของนักการเมืองแต่ละคนที่แสดงให้เห็นชัดถึงความแตกต่างกันระหว่างนักการเมืองทั้งสอง ที่ได้รับมาจากการได้รับการสืบทอด และจากการสั่งสมทุนของตัวนักการเมืองแต่ละคน และความเข้มข้นของทุนที่นักการเมืองทั้งสองครอบครองนั้น ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอของตัวนักการเมืองแต่ละคน ดังนั้นทุนจึงเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์ และ ความเป็นตัวตนที่สามารถดำเนินการทางการเมืองได้อย่างอิสระจากนักการเมืองระดับชาติและพรรคการเมือง

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าเหตุแห่งความเป็นอิสระทางการเมืองของการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดแพร่ จากเหตุการณ์เลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ในปี พ.ศ. 2554 นั้นเป็นผลมาจาก “ความเป็นตัวตน” ของนักการเมืองในท้องถิ่นแต่ละคนที่มีความเป็นอิสระ อันเกิดมาจากการglomเกลตาทางการเมืองและทุนต่าง ๆ จากการสืบทอดทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดแพร่

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดแพร่ นั้น แสดงถึงความ เป็นอิสระทางการเมืองภายใต้ที่อยู่ข้อจำกัดของ แข่งขันเพื่อครอบครองอำนาจทางการเมืองของ นักการเมือง หรืออาจกล่าวได้ว่า การเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดแพร่ ยังคงอยู่ภายใต้อำนาจของ นักการเมือง แม้ว่าจะมีอิสระในการบริหารงาน ท้องถิ่นโดยปราศจากการแทรกแซงจาก นักการเมืองระดับชาติหรือพรรคการเมืองก็ตาม ดังนั้นความเป็นอิสระทางการเมืองดังกล่าวจึงมิ ได้มาจากเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจโดย แท้จริง แต่ขึ้นอยู่กับตัวนักการเมืองผู้ครองอำนาจ เหนือท้องถิ่น ซึ่งหากตัวผู้ครองอำนาจนั้นเอนเอียง หรือตกอยู่ใต้อิทธิพลของพรรคการเมืองหรือนักการเมืองระดับชาติ ความอิสระทางการเมือง ดังกล่าวจะสิ้นสุดโดยทันที หรือกล่าวได้ว่า “ความ อิสระทางการเมืองของการเมืองท้องถิ่นในจังหวัด แพร่ เป็นเพียงเสื้อหรือรูปลักษณะภายนอกที่ถูกสวม ใส่ โดยนักการเมืองท้องถิ่นที่ครอบครองอำนาจ เหนือท้องถิ่น ซึ่งสามารถสวมใส่หรือถอดเปลี่ยนได้ ทันที ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ทางการเมืองเป็นหลัก”

ฉะนั้นการพิจารณาแนวทางในการแก้ไข เพื่อให้เกิดความอิสระทางการเมืองของการเมือง ท้องถิ่นที่มาจากประชาชนนั้น จำต้องพิจารณาทั้ง กระบวนการ เพราะความเป็นอิสระทางการเมือง ของการเมืองท้องถิ่น เกิดจากองค์ประกอบ ด้วยกัน 3 ส่วนคือ การกระจายอำนาจ, การปกครองส่วน ท้องถิ่น, พรรคการเมือง และจากกฎหมายการ ปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้น เพื่อ จัดตั้งองค์การปกครองท้องถิ่นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ “กระจายอำนาจบริหารไปสู่ท้องถิ่น” แต่จาก การที่พรรคการเมืองพยายามเข้าควบคุมและสร้าง อิทธิพลเหนือการเมืองท้องถิ่น รวมถึงการครอบงำ ทางการเมือง ซึ่งประสบความสำเร็จในหลายๆ พื้นที่ในปัจจุบันนั้นย่อมแสดงให้เห็นถึง ปัญหาใน กระบวนการ ตั้งแต่ระดับบนจนถึงระดับล่าง หรือ จากระดับรัฐบาลในส่วนของการควบคุมการ

ดำเนินงานของท้องถิ่นทั้งในด้านวิธีการและด้าน กฎหมายจนถึงระดับท้องถิ่น ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอ นำเสนอใน 3 ลักษณะประกอบด้วย

การป้องกัน การครอบงำทางการเมืองด้วยการเข้ามาบีบบังคับต่อการจัดสรรงบประมาณของ นักการเมือง

การแก้ไข ภาพลักษณ์ในเชิงลบขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นจากปัญหาเรื่องการทุจริต คอร์รัปชันที่นำมาซึ่งสถานะติดขัดหยุดนิ่งในการ พัฒนาความอิสระทางการเมืองของการเมือง ท้องถิ่น

การพัฒนา ประชาชนในท้องถิ่นให้เกิด จิตสำนึกและเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ด้วย การบูรณาการร่วม

ซึ่งการนำเสนอข้อเสนอแนะในครั้งนี้ของ ผู้วิจัยเป็นเพียงความคิดเห็นที่เกิดจากการศึกษา ความอิสระทางการเมืองของการเมืองท้องถิ่นใน จังหวัดแพร่ ซึ่งผู้วิจัยได้มองผ่านมโนทัศน์ของ แนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่ได้ใช้ในการศึกษาและ ได้ประยุกต์ใช้ในการนำเสนอ โดยหวังว่าจะเป็น ประโยชน์ทั้งในเชิงนโยบายและในเชิงวิชาการ ดังมี ประเด็นต่าง ๆ เพื่อพิจารณาดังต่อไปนี้

การจัดสรรงบประมาณ

เนื่องจากนักการเมืองระดับชาติจะเข้ามามี บทบาทและการกำหนดสัดส่วนเงินอุดหนุน ระหว่างเงินอุดหนุนทั่วไปและเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ ที่รัฐจัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อ ใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองที่สำคัญในการสร้าง ฐานทางการเมืองรวมถึงการต่อรองกันในทาง การเมือง

จากข้อจำกัดด้านรายได้ท้องถิ่นที่ไม่เพียงพอ กับการพัฒนาท้องถิ่น โดยที่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นมีภารกิจหลักที่ได้รับงบถ่ายโอนจาก ส่วนกลางในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งพบว่าในสภาพความ เป็นจริงท้องถิ่นจำนวนมากมีรายได้ไม่เพียงพอแก่ การบริหารจัดการ อีกทั้งแหล่งรายได้ของท้องถิ่น ในแต่ละพื้นที่ยังมีข้อจำกัดที่แตกต่างกันในแต่ละ

พื้นที่ทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ ภูมิศาสตร์ สังคม การเมืองท้องถิ่นและวัฒนธรรม จึงเกิดความแตกต่างเนื่องจากโครงสร้างสังคม ซึ่งส่งผลให้เกิดความเลื่อมล้ำและปัญหาในด้านการคลังในท้องถิ่น ฉะนั้นเงินอุดหนุนทั่วไปและเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการใช้จ่ายเพื่อปฏิบัติการกิจดังกล่าว

ดังนั้นรัฐบาลควรปรับปรุงเงินอุดหนุน ให้เป็นระบบเงินอุดหนุนที่จะช่วยลดความแตกต่างหรือสร้างความเท่าเทียมในทางการคลังระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ได้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ และเป็นระบบที่มีความโปร่งใสมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนสามารถตรวจสอบได้ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการเมืองเรื่องการจัดสรรงบอุดหนุนระหว่างนักการเมืองระดับชาติและนักการเมืองท้องถิ่น

การทุจริตและภาพลักษณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ภาพลักษณ์ในเชิงลบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากปัญหาเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันยังคงถูกนำเสนอผ่านสื่อต่าง ๆ อยู่บ่อยครั้งซึ่งปัญหาดังกล่าวมิได้เกิดขึ้นแต่เพียงใน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น แต่เกิดขึ้นในทุกระดับที่มีความแตกต่างเชิงอำนาจ ซึ่งเรื่องดังกล่าวส่งผลต่อความรู้สึกนึกคิดของประชาชนโดยตรงจนกลายเป็น “ความชินชา” และสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน ได้ถูกจับตามองจากสังคมภายนอกว่า มีพฤติกรรมในเชิงทุจริตคอร์รัปชันที่มีการกระทำกันในหลายรูปแบบด้วยภาพลักษณ์ในเชิงลบดังกล่าวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจส่งผลให้เกิดสภาวะติดขัดหยุดนิ่งในการพัฒนาความอิสระทางการเมืองของการเมืองท้องถิ่นได้

เนื่องมาจากขาดความร่วมมือของภาคประชาชนในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกด้าน เช่น การมีส่วนร่วมทางการเมือง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ด้วยเหตุจากความชินชาต่อภาพลักษณ์ของการทุจริตดังกล่าว และอาจก่อให้เกิดความคิดที่ถือว่า การทุจริตเป็นเรื่องปกติของการเมือง ซึ่งพบว่ามีงานวิจัยหลายชิ้นที่ระบุถึงความโน้มเอียงทางความคิดที่ยอมรับได้หากรัฐบาลชุดใดโกงกินแล้ว ทำให้ตนเองอยู่ดีมีสุข

ดังนั้นจึงควรเร่งรัดการส่งเสริมกลไกหน่วยงานภาครัฐและองค์กรอิสระให้มีประสิทธิภาพในการกำกับดูแลให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดและมีประสิทธิภาพตามอำนาจหน้าที่ ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย และส่งเสริมกลไกภาคประชาสังคมในการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคประชาชนในท้องถิ่น ในการร่วมกันแก้ภาพลักษณ์ในเชิงลบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากปัญหาเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างภาพลักษณ์ของความโปร่งใส สุจริต อันจะนำมาซึ่งความร่วมมือจากภาคประชาชนในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และก่อให้เกิดความอิสระทางการเมืองของการเมืองท้องถิ่นอย่างแท้จริง

การพัฒนาประชาชนในท้องถิ่น

ภาครัฐควรสร้างเสริมองค์ความรู้และปลูกจิตสำนึกประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น รวมถึงการสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยกระทำควบคู่กับการส่งเสริมการกำกับดูแลจากภาครัฐและองค์กรอิสระและกลไกภาคประชาสังคม เนื่องด้วยการเสริมสร้างและปลูกจิตสำนึกดังกล่าวต้องใช้ระยะเวลาในการปลูกฝังเพื่อให้เกิดการแฝงฝังเข้าสู่ตัวบุคคลจนกลายเป็นจิตสำนึก โดยมีขั้นตอนกระบวนการที่ต้องส่งเสริมหรือปฏิบัติซ้ำ ๆ กอปรกับองค์ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องประชาธิปไตย ค่านิยม ทศนคติ ที่ส่งเสริมประชาธิปไตย มีรายละเอียดจำนวนมาก โดยแบ่งเป็น

จิตสำนึกที่เกิดจากสังคมกำหนดและนำกลับไปใช้ในสังคม อาทิ ค่านิยม, ทศนคติที่ส่งเสริมประชาธิปไตย, สิทธิ, หน้าที่ ความเป็นจริงในทาง

สังคม, การเคารพในตัวเองและเคารพในศีลธรรม, ความเคารพซึ่งกันและกันและประโยชน์ของส่วนรวม

จิตสำนึกที่เกิดจากการปฏิบัติและการเรียนรู้ บทบัญญัติของสังคม อาทิ สิทธิตามกฎหมาย, หน้าที่ตามกฎหมาย, กฎหมายและดำเนินชีวิตในกรอบของกฎหมาย, การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

ซึ่งจากที่ผ่านมามีการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวทั้งในระดับรัฐบาล และท้องถิ่นทั้งในเชิงนโยบายและการปฏิบัติการแต่ยังไม่เพียงพอเนื่องจากทรัพยากรบุคคลภาครัฐก็ดี หรือกลไกการทำงานก็ดี กอปรกับสภาพสังคมปัจจุบันมีความ

คล่องตัวสูงในการเสาะข้อมูลข่าวสาร จึงเป็นการง่ายที่ประชาชนจะได้รับข้อมูลข่าวสารไม่ครบถ้วนหรือได้รับข้อมูลข่าวสารที่ผิดพลาด จนก่อให้เกิดค่านิยมและจิตสำนึกที่คลาดเคลื่อนได้ ดังนั้นจึงควรให้เกิดการบูรณาการร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษาในพื้นที่ และหน่วยงานภาครัฐและองค์กรอิสระเพื่อดำเนินการโดยภาครัฐให้การสนับสนุนด้วยงบประมาณและข้อมูลที่จำเป็นในการปลูกจิตสำนึกดังกล่าว เพื่อสร้างพลเมืองของท้องถิ่นที่มีคุณภาพ ที่จะทำให้องค์กรเกิดความเข้มแข็งและยังก่อให้เกิดประโยชน์ที่จะตามมาในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- โกวิท พวงงาม. (2550). *การทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาตรการและกลไกการป้องกัน*. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย.
- ชนิดา เสี่ยมไพศาลสุข. (2548). *L' e'conomie des bines symboliques. (เศรษฐกิจของทรัพย์สินเชิงสัญลักษณ์) ของ ปีแยร์ บูร์ดิเยอ: บทแปลและบทวิเคราะห์หมโนทัศน์ทางสังคมวิทยา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการแปลภาษา.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2542). *การเมืองในระดับท้องถิ่น กับการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตย: ศึกษาเปรียบเทียบการเมืองท้องถิ่นของสองนครในเขตภาคเหนือของประเทศไทย*. รายงานวิจัย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ปรีชา หงส์ไกรเลิศ. (2524). *พรรคการเมืองและปัญหาพรรคการเมืองไทย*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนพานิช.
- รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข. (2550). *ชนชั้นนำในการเมืองไทยปัจจุบัน: การศึกษากระบวนการผลิตซ้ำทุนวัฒนธรรมตามแนวปีแอร์ บูร์ดิเยอ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, รัฐศาสตร์.
- รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข. (2556). *มโนทัศน์ชนชั้นและทุน ของ ปีแอร์ บูร์ดิเยอ Concepts of Class and Capital of Pierre Bourdieu*. *วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา* ปีที่ 2(1).
- ศุภสวัสดิ์ ชัชวาล. (2556). *การเมืองในกระบวนการกระจายอำนาจ: ศึกษาผ่านบทบาทของนักวิชาการข้าราชการ นักการเมือง และประชาชน*. *วารสารธรรมศาสตร์*, ปีที่ 32(1).
- Dawson, Richard & Prewitt, Kenneth. (1969). *Political Socialization*. Boston: Little, Brown.
- Husserl, Edmund. (1931). *Ideas: General Introduction to Pure Phenomenology*. Translated by W. R. Boyce Gibson. London: George Allen & Unwin Ltd.
- James C. Scott (1972). *Patron-Client Politics and Political Change in South-East Asia*. *American Political Science Review*, Vol. 66(1).
- Pye Lucian (1962), *"Politics, Personality, and Nation Building: Burma's Search for Identity"*, New Haven: Yale University Press.